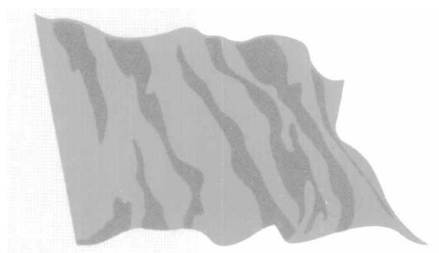

سىمۇرلەر ئۈچۈن ئىنقىلابىي ئوقۇشلۇق

شىياۋ جىنما

شىنجاڭ خەلق نەشرىياتى

ئۆسمۈرلەر ئۈچۈن ئىنقىلابىي ئوقۇشلۇق

لى يۇڭ

شياۋ جىنما

تەرجىمە قىلغۇچىلار: دىلىنۇر ئابدۇرۇسۇل
ئېلى ئابدۇرېھىم

شىنجاڭ خەلق نەشرىياتى

图书在版编目(CIP)数据

小金马/李涌著;迪丽努尔·艾力·阿布都热依木译.

— 乌鲁木齐:新疆人民出版社,(2009.6 重印)

(少年红色经典)

ISBN 978-7-228-10129-0

I.小... II.①李...②迪...③艾... III.儿童文学 — 革命故事

— 中国 — 当代 — 维吾尔语(中国少数民族语言) IV.I287.5

中国版本图书馆 CIP 数据核字(2006)第048749号

策 划: 艾克巴尔·艾力

责任编辑: 穆纳尔江·托合塔哄

责任校对: 阿达来提·买合苏提

米丽古丽·吾布利哈斯木

小金马 (维吾尔文)

迪丽努尔·艾力·阿布都热依木 译

新疆人民出版社出版

(乌鲁木齐解放南路348号 邮编: 830001)

新疆维吾尔自治区新华书店发行

新疆翼百丰印务有限公司印刷

880×1230毫米 32开本 7.875印张 2插页

2006年7月第1版 2009年6月第3次印刷

印数: 7061-10060

ISBN 978-7-228-10129-0 定价: 14.00元

بۇ كىتاب 21 ئەسىر نەشرىياتىنىڭ 2004 - يىلى 9 - ئاي 1 - نەشرى، 2004 - يىلى 9 - ئاي 1 - باسمىغا ئاساسەن تەرجىمە ۋە نەشر قىلىندى.

本书根据二十一世纪出版社2004年9月第1版，2004年9月第1次印刷本翻译出版。

پىلانلىغۇچى: ئەكبەر ئېلى
مەسئۇل مۇھەررىرى: مۇنارجان توختاخۇن
ئادالەت مەخسۇت
مەسئۇل كوررېكتورلىرى: مېھرىگۈل ئوبۇلقاسىم

شياۋ جىنما

دىننۇر
تەرجىمە قىلغۇچىلار: ئېلى ئابدۇرېھىم

*

شىنجاڭ خەلق نەشرىياتى نەشر قىلدى
(ئۈرۈمچى شەھىرى جەنۇبىي ئازادلىق يولى 348 No)
شىنجاڭ ئۇيغۇر ئاپتونوم رايونلۇق شىنخۇا كىتابخانىسىدىن تارقىتىلدى
شىنجاڭ يېبەيقېڭ مەتبەئەچىلىك چەكلىك شىركىتىدە بېسىلدى
فورماتى: 880 × 1230 مىللىمېتىر، 1/32
باسما نۇسخى: 7.875، قىستۇرما ۋارىقى: 2
2006 - يىلى 7 - ئاي 1 - نەشرى
2009 - يىلى 6 - ئاي 3 - بېسىلشى
تىراژى: 7061 — 10060
ISBN 978 - 7 - 228 - 10129 - 0
باھاسى: 14.00 يۈەن

كىرىش سۆز

«ئۆسمۈرلەر ئۈچۈن ئىنقىلابىي ئوقۇشلۇق» ناملىق بۇ مەجمۇئە «ئەدەبىي ھېكايىلەر» ۋە «قەھرىمانلار ھەققىدە ھېكايىد-لەر» دىن ئىبارەت ئىككى تۈركۈمگە بۆلۈنىدۇ. ئالدىنقى تۈركۈم-دىكىلىرى ئىجادىي ئەدەبىي ئەسەرلەر، كېيىنكى تۈركۈمدىكىلىرى-رىنىڭ كۆپىنچىسى رېئال شەخسلەر ھەققىدىكى خاتىرىلەردۇر. ئالدىنقى ئەسىرنىڭ 50 - ، 60 - يىللىرىدىن بېرى، پۈتكۈل جەمئىيەت، بولۇپمۇ ياشلار - ئۆسمۈرلەر بۇ ئەسەرلەردىكى قەھ-رىمانلارنىڭ مەيلى بەدىئىي ئوبرازغا بولسۇن ياكى تۇرمۇشتىكى ئەسلىي قىياپىتىگە بولسۇن، ئىزچىل چوقۇنۇپ ۋە ئۇلارنى چوڭقۇر ياد ئېتىپ كەلدى. قەھرىمانلارنىڭ باتۇرانە ئىش - ئىز-لىرى نەچچە ئەۋلاد كىشىلەرگە تەسىر كۆرسىتىپ، ئۇلارنىڭ مە-نىۋى تۈۋرۈكىگە ۋە ھەرىكەت ئۆلچىمىگە ئايلاندى.

بۇ مەجمۇئەگە جۇڭگو كوممۇنىستىك پارتىيىسى رەھبەرلە-رىدىكى ئىنقىلابىي ئۇرۇش يىللىرىدا كۈچلۈك تەسىر قوزغىغان قەھرىمانلار ھەققىدىكى ھېكايىلەر ۋە ئالاقىدار ژانىرلاردىكى ئەڭ ۋەكىللىك خاراكتېرگە ئىگە ئەدەبىي ئەسەرلەر تاللاپ كىرگۈزۈل-دى. بۇ ئەسەرلەردە ئىنقىلابىي خەلقنىڭ ئاجايىپ ئەقىل - پارا-ستى، باتۇر - قەيسەرلىكى نامايان قىلىنىدۇ، ۋە تەنپەرۋەرلىك، ئىنقىلابىي قەھرىمانلىقتىن ئىبارەت تارىخىي ئاڭ كۈچلۈك تەش-ۋىق قىلىنىدۇ. پېرسۇناژلارنىڭ خاراكتېرى روشەن، ھېسسىياتى

ساددا ھەم كۈچلۈك، ۋەقەلىكى ئېنىق ھەم چۈشىنىشلىك، توقۇ-
نۇشى جىددىي ھەم كەسكىن، تىلى جانلىق ھەم ئاممىباپ، ئۇسلۇبى
ساغلام ھەم يارقىن، بۇ ئەسەرلەرنىڭ ھەممىسى ھەققانىيەت رەزىل-
لىك ئۈستىدىن غالىب كېلىش بىلەن تاماملىنىدۇ، پېرسۇناژلار-
نىڭ تەقدىرى دۆلەتنىڭ، مىللەتنىڭ تەقدىرىگە زىچ باغلىنىدۇ. بۇ
ئەسەرلەر ھەقىقىي تارىخ ئاساسىدا يېزىلغان، ئاپتورنىڭ مۇكەممەل
تۇرمۇش تەسىراتى، تولۇپ تاشقان ئىجادىيەت قىزغىنلىقى ۋە تاۋار
ئىگىلىكى شامىلىنىڭ تەسىرىگە ئۇچرىماسلىقتەك جىددىي ئىجا-
دىيەت پوزىتسىيىسى ئەسەرلەرنىڭ يېڭىلىق تۇيغۇسى ۋە ئوقۇش-
چانلىقىنى تېخىمۇ ئاشۇرغان. ئەسەرلەرنىڭ روشەن دەۋر ئالاھىدى-
لىكى ۋە ئوقۇرمەنلەرنىڭ زوقىنى تارتىدىغان قويۇق مىللىي ئۇس-
لۇبىدىن ئۇزاق مۇددەتلىك بەدىئىي ھاياتىي كۈچ تەپچىپ تۇرىدۇ،
ئۇ ئورنىنى ئىگىلىگىلى بولمايدىغان تەربىيەلەش رولىغا، ئېستې-
تىك رولغا ئىگە. مۇشۇ مەنىدىن ئېيتقاندا، بۇ ئەسەرلەرنى «ئىنقىلا-
بىي ئوقۇشلۇق» دەپ ئاتاش قىلچە ئارتۇق كەتمەيدۇ.

مېڭزى: «مۇكەممەللىك گۈزەللىكتۇر» دەپتىكەن. قەھرىد-
مانلارنىڭ روھىي دۇنياسى ئۇلۇغۋار غايە، مۇستەھكەم ئېتىقاد،
بېرىلىپ ئىزدىنىش، غەرىزىسىز تۆھپە قوشۇش روھى ئارقىلىق
تاكامللىشىدۇ. كوپا ناخشىلىرىنى ئېيتىپ، كارتون فىلىم،
ھەجۋىي رەسىملەرنى كۆرۈپ، كومپيۇتېر ئويۇنلىرىنى ئويناپ
چوڭ بولغان ئەۋلادلارنى تارىخنى چۈشىنىش، قەھرىمانلارغا يېقىن-
لىشىش، مەسئۇلىيىتى ئۈستىدە ئويلىنىش ئىمكانىيىتىگە ئىگە
قىلالىساق، ئۆزىمىزمۇ ئىستىقبالىمىزنى تاپقان بولىمىز، ئىند-
قىلابىي ئەنئەنە ئۇلۇغ بايرىقىنى مەڭگۈ جەۋلان قىلدۇرۇپ، ئۆز-
لۈكىسىز دەۋر بىلەن تەڭ ئىلگىرىلىيەلسەك، مىللىتىمىزمۇ ئۈ-
مىدكە تولغان بولىدۇ.

مۇندەرىجە

1	قەھرىماننىڭ قەبرىسى ئالدىدىكى قىزىلگۈل
9	مومايىنىڭ ئەندىشىسى
16	جالڭ يىشەن بوۋاي
27	تۈن نىسپىدىكى تۇياق ئاۋازى
37	ئوغلۇم جەڭچى بولسۇن
46	ئۆيگە قايتىش يولىدا
52	مېنىڭ جەڭچى بولغۇم بار
61	ۋاڭ سىياسىي كومىسسارنىڭ ئورۇنلاشتۇرۇشى
70	قورالسىز ئۇرۇش
79	تۇنجى رازۋېدكا
87	ئاداۋەت ئۈستىگە ئاداۋەت
93	يولۋاس ئۇۋىسىغا كىرىش
106	قوراللىق خىزمەت ئەترىتى
116	ئىنقىلابىي قۇرباننىڭ پەرزەنتىنى قوغداش ئۈچۈن
125	كېچىلەپ قوغلاش
134	مىلتىق ئاسقاندا
144	دالا يۈرۈشى
152	قاتتىق ئاگاھلاندۇرۇش
159	ئاچچىق ساۋاق
167	يېپى تارتىلمىغان گىرانات
173	ھايات - مامات دەقىقىسىدە
185	قارىغاي ئۈستىدە

191	ياخشى ئادەمنىڭ تاۋۇزىمۇ تاتلىق بولىدىكەن
200	ئاخباراتقا ئېرىشىش
208	كېچىلىك ھەربىي يۈرۈش
216	قاتتىق تۇتۇشۇش
225	ئارزۇ
233	دادىسىنىڭ ئىزباسارى
243	توپچى ئەسكەرلەر شاڭخۇيى

قەھرىماننىڭ قەبرىسى ئالدىدىكى قىزىلگۈل

كاككۇكنىڭ يېقىملىق ئاۋازى كۈز پەسلىنىڭ يەنە بىر يېڭى
تېڭىنى كۈتۈۋالدى. شەرقتىن كۆتۈرۈلگەن قۇياش نۇرىدا
بۇغدايلار ئالتۇندەك يالىتىرايتتى.
دولقۇنلاپ تۇرغان بۇغداي ئېتىزىنى بويلاپ كېلىۋاتقان با-
لىلارنىڭ شاد ناخشىسى سەھەر شامىلىغا قوشۇلۇپ نە - نەلەرگە
تارايىتتى.

شۇنچە پارلاق ۋە نۇرلۇق،
ئازاد رايون سەھىرى.
شادلاندىرار، يايىرتار،
ئازاد رايون خەلقىنى.

...

ئەڭ ئالدىدا كېتىۋاتقان يۈزلىرى دۈپدۈگىلەك، قاڭشارلىق،
ئاغزى يوغان كەلگەن، كۆزلىرىدىن زېرەكلىكى چىقىپ تۇرىدىغان
شاكىچىك ئۆسمۈرلەر ئەترىتىنىڭ باشلىقى شياۋ جىنما، ئۇ بۇ
يىل ئون ئۈچ ياشتا ئىدى. بېشىغا كىيىۋالغان كۆك رەڭلىك
ھەربىي شەپكىسى، بېلىگە باغلىۋالغان چىلان رەڭلىك كەمىرى

ئۇنى 8 - ئارمىيىنىڭ ليەنجاڭغىلا ئوخشىتىپ قويغانىدى. سۈنجياجۇاڭ باشلانغۇچ مەكتىپى بالىلارنى ئورمىلىق تەتلى - گە قويۇپ بېرىشى بىلەنلا، شياۋ جىنما يامان نىيەتلىك كىشە - لەرنىڭ بۇغدايلىققا زىيان سېلىشىدىن ساقلىنىش ئۈچۈن، بۇرا - دەرلىرىنى باشلاپ ئېتىزلىقنى چارلىغىلى ماڭغانىدى. بالىلار ئۆزلىرى ياسىۋالغان قىلىچ - نەيزىلىرىنى كۆتۈر - گىنىچە قىيغىتىشىپ ماڭاتتى. نەيزىنىڭ بېشىدىكى قىزىل پۇ - پۈك شامالدا يەلپۈنۈپ، بۇ شاكىچىكلەرنى تېخىمۇ ھەيۋەتلىك كۆرسىتەتتى.

شياۋ جىنمانىڭ ئارقىسىدىن قالماي كېلىۋاتقىنى ئۇنىڭ ئى - نىسى شياۋ لىن. ئۇ ئەمدىلا بەش ياشقا كىرگىنىگە قارىماي، ئا - پىسىنىڭ ياغاچ تارغىقىنى تاپانچا قىلىپ، شوخ قىيغىتىپ ماڭ - ماقتا ئىدى. ئۇ بۇ ئەترەتنىڭ كىچىك ئالاقچىسى ئىدى. ياپون باسقۇنچىلىرىغا قارشى ئۇرۇشتىكى ئىنقىلابىي قۇربان ۋۇ تاغ - نىڭ ئوغلى جىنخەينىڭ قولىدا قوي مۇڭگۈزى، ئۇلارنىڭ كاناي - چىسى ئىدى.

بالىلار شۇ ماڭغىنىچە ئېتىزلىقنىڭ شەرقىدىكى قارىغايلىق - قا قاراپ يول ئالدى. چۈنكى بۇ يەردە ئون ئۈچ ئىنقىلابىي قۇربان - نىڭ قەبرىسى بار ئىدى. ئالدىنقى يىلى كۈز كۈنلىرىنىڭ بىرىدە شياۋ جىنمانىڭ دادىسى بىر ئەترەت 8 - ئارمىيە جەڭچىسىنى باشلاپ، سۈنجياجۇاڭغا بېسىپ كىرگەن گومىنداڭ ئەسكەرلىرى بىلەن قاتتىق جەڭ قىلغانىدى. بۇ ئون ئۈچ جەڭچى مانا مۇشۇ جەڭدە باتۇرلارچە قۇربان بولغانىدى. شۇنىڭدىن باشلاپ بۇ يەرگە دەپنە قىلىنغان ئون ئۈچ قەھرىماننىڭ قەبرىسىنى قوغداش ئۆسمۈرلەر گەرتىنىڭ مۇقەددەس ۋەزىپىسى بولۇپ قالدى. ئۇلار قەبرە ئەتراپىغا ئورلۇك گۈل - گىياھلارنى تېرىپ، بۇ يەرنى

خۇددى باغچىغا ئوخشاش چىرايلىق بېزىۋەتكەندى.
 بالىلار قارىغايلىققا كىرىپلا، ئۆز قولى بىلەن تىككەن قى-
 زىلگۈللەرنىڭ يىلتىزى بىلەن قوشۇپلا يۇلۇۋېتىلگەنلىكىنى،
 قەبرە ئالدىدىكى ئوت - چۆپلەرنىمۇ قويلارنىڭ ۋەيران قىلىۋەت-
 كەنلىكىنى كۆرۈپ داڭقېتىپ قېلىشتى.

— بۇ قايسى ئەبلەخنىڭ ئىشىدۇ؟! — دېدى شياۋ جىنىما
 مۇشتۇملىرىنى تۈگۈپ.

شياۋجىنىما بۇلتۇر 8 - ئايدا ياپون ئالۋاستىلىرى ئەل بول-
 غاندىن كېيىن، دادىسىنىڭ چىلان تورۇق ئاتقا مىنىپ قايتىپ
 كەلگەن ۋاقتىنى ئەسلىدى. شۇ چاغدا دادىسى ياشىنىپ قالغان
 ئانىسىنىمۇ يوقلىماي تۇرۇپ، شياۋ جىنمانى ئېلىپ قارىغايلىقتى-
 كى قەھرىمانلار قەبرىسىنى يوقلىغانىدى.

— يولداشلار، ياپون باسقۇنچىلىرىنى يەڭدۇق، سىلەرنىڭ غا-
 يەڭلار پات ئارىدا ئىشقا ئاشىدۇ، خاتىرجەم يېتىڭلار، — دادىسى
 شۇنداق دېگىنىچە، قەبرىگە يېڭى توپىدىن دۆۋىلەپ قويۇپ، شياۋ
 جىنىماغا قاراپ گېپىنى داۋاملاشتۇردى، — ئوغلۇم، بۇ يەردە يات-
 قانلارنىڭ كىم ئۈچۈن قۇربان بولغانلىقىنى ھەرگىزمۇ ئۇنتۇپ
 قالمايغىن، ئۇلار سىلەرنى دەپ، سىلەردەك بالىلارنىڭ بەختىنى دەپ
 ئۆز ھاياتىنى تەقدىم قىلدى.

دادىسىنىڭ سۆزى شياۋ جىنمانىڭ قەلبىگە چوڭقۇر ئورناپ
 كەتتى. شۇ كۈندىن باشلاپ ئۇ بۇ قەبرىلەرنى تېخىمۇ قاتتىق
 قوغداشقا باشلىدى. تېخى بىرنەچچە كۈن ئىلگىرىلا، ئۇ بىر توپ
 قىزىلگۈلنى قەبرە ئالدىغا تىكىپ قويغانىدى. بۇ قىزىلگۈللەر
 خۇددى قەھرىمانلارنىڭ قېنى بىلەن بويالغاندەك شۇنچە قىزىل
 ئىدىكى، ئوتقاششەك چاقناپ تۇراتتى. ئەپسۇس، بۈگۈن ئۇ يىلتىزى
 بىلەن قوشۇپ يۇلۇۋېتىلىپتۇ. قەبرىستانلىق ئالدىدا بىرنەچچە ئا-

ياغ ئىزى تۇراتتى، شياۋ جىنما شۇنچە سەپسىلىپ قارايمۇ، بۇلار -
نىڭ كىمىنىڭ ئاياغ ئىزى ئىكەنلىكىنى بىلەلمىدى.

— كىمىنىڭ ئىشىدۇ؟ خەپ، ئۇنى تۇتۇۋالدىغان بولسام بوش
قويۇۋەتمەيمەن! — دېدى شياۋ جىنما غەزەپ بىلەن.

— دوكلات، ئەترەت باشلىقى، بۇ چوقۇم ھېلىقى تۇل خوتۇن -
نىڭ ئىشى، — دېدى جىنخەي، — مەن تۈنۈگۈن ئۇنىڭ مۇشۇ
ئەتراپتا قوي بېقىۋاتقىنىنى كۆرگەن.

— ئۇنداق بولسا شۈكەن! — دېدى بالىلار چۇرقىرىشىپ.

— ماڭايلى! — دېدى شياۋ جىنما چىشلىرىنى غۇچۇرلىد -
تىپ، — ئۇنىڭدىن ھېساب ئالمايدىغان بولسام! ئارقىغا بۇرۇل!
قەدەملەپ مارش!

بالىلار شياۋ جىنمانىڭ يېتەكچىلىكىدە ئۇدۇل كەنتكە قاراپ
يول ئالدى.

ئۇ خوتۇن كەنتتىكى ۋاڭ سەنچۈەننىڭ خوتۇنى بولۇپ، ھۇ -
رۇنلۇقىغا گەپ توغرا كەلمەيتتى، يۈز - كۆزىگە ئۇيا - ئەڭلىك -
نى بولۇشىغا سۈرۈپ، نەمۇنە قاتراپلا يۈرەتتى. كەنتتىكىلەر ئۇنى
«تۇل خوتۇن» دېيىشەتتى. ئۇنىڭ ئېرى ۋاڭ سەنچۈەن گومىنداڭ -
نىڭ ئىشچىيىنى بولۇپ، بۇلتۇر قىشتا سۈنجياجۇاڭدا خۇپىيانە
ھەرىكەت بىلەن شۇغۇللىنىۋاتقاندا، ئۆسمۈرلەر ئەترىتى ئۇنى
بايقاپ قېلىپ، دەرھال خەلق ھۆكۈمىتىگە دوكلات قىلغان، خەلق
ھۆكۈمىتى خەلق ئەسكەرلىرىنى ئەۋەتىپ، ئۇنى قولغا ئېلىپ،
سوراق قىلغاندىن كېيىن ئېتىپ تاشلىغانىدى. شۇڭا ئۇنىڭ خو -
تۇنى كومپارتىيىگە، 8 - ئارمىيىگە، شياۋ جىنماغا ۋە بالىلار
ئەترىتىگە چىش - تىرىنقىغىچە ئۆچ ئىدى.

شياۋ جىنما بالىلارنى باشلاپ، ۋاڭ سەنچۈەننىڭ ھويلىسىغا
بېسىپ كىردى. ئۇ خوتۇن ئورنىدىن تېخى تۇرمىغان، ئىشىكىنى

ئىچىدىن چىڭ ئېتىۋالغانىدى. ئىشك ئالدىدىكى قېرى ئۆچكە قىيىقىزىل كۆزلىرىنى چەكچەيتكىنىچە بالىلارغا قاراپ ھەدەپ مەرەپتتى.

— ئىشكىنى ئاچ! ئىشكىنى ئاچ دەيمەن! — شياۋ جىنىما ئىشكىنى زەردە بىلەن قېقىشقا باشلىدى.

— كىم؟ — ئۆي ئىچىدىن تۇل خوتۇننىڭ ئاۋازى ئاڭلاندى.

— ئىشكىنى ئاچ! — بالىلار تەڭلا ۋارقىراشتى.

تۇل خوتۇن ئۆچىسىغا چاپىنىنى يېپىنچاقلىغىنىچە دېرىزىدىن بېشىنى چىقاردى، بالىلارنى كۆرۈپ يۈرىكى جايىغا چۈشتى بولغاي، چىرايىغا ساختا كۈلكە يۈگۈرتۈپ:

— ۋۇي، چوڭ باشلىق كېلىپ قاپتىغۇ، ئىشىڭلار بارمىدى؟ — دېدى.

«چوڭ باشلىق» دېگەن گەپنى ئاڭلاپ، شياۋ جىنمانىڭ تېخىدە مۇ جۇدۇنى تۇتتى.

— نېمىدەپ قەرىمانلار قەبرىستانلىقىدا قوي بېقىپ، گۈل-

لىرىنى يۇلۇۋېتىسەن؟ — دېدى ئۇ غەزەپ بىلەن.

— كىم شۇنداق دەيدۇ؟ — تۇل خوتۇننىڭ ئەسلىدىنلا تا-

تىراڭغۇ چىرايى تېخىمۇ ئاقىرىپ كەتتى.

— مەن كۆرۈپ قالدىم! — دېدى جىنخەي ۋارقىراپ.

— قاچان كۆردۈڭ؟ قانداق ئىسپاتىڭ بار؟ — دېدى تۇل خوتۇن.

تۇل جىنخەيگە قولىنى شىلتىپ.

جىنخەي ئاچچىقتىن يېرىلغۇدەك بولۇپ، ئاغزىغا گەپ كەل-

مەي قالدى.

— تولا بېشىمنى ئاغرىتماي تېز يوقىلىش! — تۇل خوتۇن

دېرىزىنى جاڭگىدە يېپۋەتتى، — قارا، قاق سەھەردە كېلىپ

خەقنىڭ ئۇيقۇسىنى بۇزۇپ...

— توختاڭلار، ھويلىنى ئاختۇرۇپ باقايلى، بىز قەبرىستان-
لىققا تىككەن گۈلنىڭ بىرەر تال يوپۇرمىقىنى تېپىۋالساقمۇ
ھېساب، — دېدى شياۋ جىنما بىردەم ئويلىنىۋالغاندىن كېيىن.
بالىلار ھويلىنىڭ بۇلۇڭ - پۇچقاقلرىنى قويماي ئاختۇ-
رۇپمۇ ھېچقانداق ئىسپات تاپالمىدى. ھېلىقى قېرى ئۆچكە
شياۋلىنى ئۈسمەكچى بولۇۋىدى، شياۋلىن ئارقىسىغا داچىپ
تامغا يۆلىنىپ قالدى، ئاندىن پاڭگىدە ئېتىلىپ يىغلىۋەتتى.
— نېمە داداڭ ئۆلگەندەك يىغلايسەن؟ — دەپ ۋارقىرىدى
تۇل خوتۇن دېرىزىدىن بېشىنى چىقىرىپ.
— كىمنى تىللاۋاتىسەن؟ — دېدى شياۋ جىنما ئاچچىقىنى
بېسىۋالماي.

— كىمنى تىللىغۇم كەلسە شۇنى تىللايمەن، سېنىڭ نېمە
چاتقىڭ!

قارا، ماۋۇ خوتۇننىڭ يولسىزلىقىنى! بالىلارنىڭ ئەمدى
سەۋر قىلغۇچىلىكى قالمىغانىدى.

— ئۇ خوتۇننى ئۇرۇڭلا!

— قېنى كېلە! قايسىڭ چىقالايسەنكىن؟ — تۇل خوتۇن
ئۆيىنىڭ ئىچىدە تۇرۇۋېلىپ ھەدەپ ھەيۋە قىلاتتى، — بىر تال
مويۇمغا چېقىلىپ باق قېنى، بوينۇڭنى ئۈزۈۋېتىمەن!

— ئۇنى ئۇرۇڭلار! — بالىلار گۈررىدە ئىشكىكە ئېتىلدى.
شياۋ جىنما قولغا بىر پارچە كېسەكنى ئېلىپ ئىشكىكە ئاتتى.
تۇل خوتۇن ئىشكىنى ئىچىدىن چىڭ تىرەپ تۇرۇۋالدى. بالىلار
بىر تەرەپتىن دېرىزىگە كېسەك ئاتسا، يەنە بىر تەرەپتىن تۇل
خوتۇننى تىللايتتى.

— قۇتقۇزۇڭلار! ئادەم ئۆلىدىغان بولدى! — تۇل خوتۇن
سەت ئاۋازى بىلەن كانىيى يىرتىلغۇدەك ۋارقىراشقا باشلىدى.

ۋاراك - چۈرۈڭنى ئاڭلاپ يۈگۈرۈپ كەلگەن كەنت باشلىقى بالىلارنى توسۇۋالدى. تۇل خوتۇن كەنت باشلىقىنىڭ ئاۋازىنى ئاڭلاپ ئىشىكنى ئاچتى.

— كەنت باشلىقى، ئۆزىڭىز كۆرۈپ تۇرۇپسىز، مېنىڭ چىدىغۇچىلىكىم قالمايدى. بۇ شۇملار دائىم مېنى مۇشۇنداق بوزەك قىلىدۇ ... — دېدى ئۇ ھۆركىرەپ يىغلاپ.

— ئاغزىڭىزنى يۇمۇڭ! — دېدى كەنت باشلىقى ئاچ-چىقلاپ، — كىمنى تىللاۋاتىسىز؟ كىمىڭىزگە ھەيۋە قىلىسىز؟

تۇل خوتۇن جىرتاق كۆزلىرىنى چىمچىقلاقتىنچە لام - جىم دېيەلمەي قالدى. شياۋ جىنيا كەنت باشلىقىغا جېدەلنىڭ سەۋەبىنى سۆزلەپ بېرىۋىدى، كەنت باشلىقى تۇل خوتۇنغا قاراپ: — بۇنىڭدىن كېيىن ئۆسمۈرلەر ئەترىتىگە تىل تەڭكۈزگۈ - چى بولماڭ، — دېدى.

بالىلار كەنت باشلىقى بىلەن بىللە ھويلىدىن چىقتى. — جىنيا، بۈگۈنكى ئىشتا بەك قاراملىق قىپسەن. قەھەردە. مانلار قەبرىستانلىقىدىكى گۈللەرنى ئۇ خوتۇن ۋەيران قىلىۋەتكەن تەقدىردىمۇ، ھېچقانداق دەلىل - ئىسپات تاپماي تۇرۇپ ئۆيىگە بېسىپ كىرسەڭ قانداق بولىدۇ؟ سىلەر قانداقمۇ ئۇنىڭغا تەڭ كې - لەلەيسىلەر؟ — دېدى كەنت باشلىقى شياۋ جىنيانىڭ قولىنى تۇ - تۇپ كۈلۈپ تۇرۇپ.

شياۋ جىنيا بېشىنى تۆۋەن سالىدى. ئۇمۇ قىلغان ئىشىغا سەل پۇشايمان قىلىپ قالغانىدى.

— بەزى گەپلەردىن قارىغاندا، دۈشمەنلەر يەنە قۇتىرىغان ئوخشايدۇ. سەن ئەزالىرىڭنى باشلاپ ئەتراپنى ئوبدانراق كۆزەت - كىن. بولۇپمۇ بايىقى خوتۇننىڭ ئۆيىگە قانداق ئادەملەرنىڭ كى - رىپ - چىقىۋاتقىنىغا كۆپرەك دىققەت قىلىڭلار، — دېدى كەنت

باشلىقى شياۋ جىنمانى بىر چەتكە تارتىپ پەس ئاۋازدا.
 كېچە، شياۋ جىنما ئۆزى يالغۇز تۇل خوتۇننىڭ ئارقا ھويلىدا -
 سىغا كەلدى. ئاي قاراڭغۇسى بولغاچقا، ھويلىدا ھېچنېمىنى كۆر -
 گىلى بولمايتتى. ئۆينىڭ دېرىزىسىدىن سۇس چىراغ نۇرى كۆرۈ -
 نۇپ تۇراتتى. شياۋ جىنما قۇلىقىنى دېرىزىگە ياقىتى.
 — باشپاناھلىرىمىز تېزىرەك كەلسە بولاتتى، ئۇ چاغدا ھې -
 لىقى بىر توپ ئىتنىڭ بالىلىرىنى مېنى بوزەك قىلغانغا توپ -
 غۇزاتتىم، ھەي... — ئۆي ئىچىدىن تۇل خوتۇننىڭ ئۇھ تارتقان
 ئاۋازى ئاڭلاندى.

«باشپاناھىمىز؟» شياۋ جىنما بۇ گەپنى ئاڭلاپ ھەيرانلىقتىن
 قېتىپلا قالدى. پومېشچىك، ئىشپىيونلار گومىنداڭ ئەكسىيەتچى -
 لىرىنى ئۆزىنىڭ «باشپاناھى» دەپ سانايىتتى. بىر كۈنى، ئاسماندا
 گومىنداڭنىڭ ئايروپىلانى پەيدا بولغاندا، بۇ خوتۇن ئايروپىلانى
 كۆرسىتىپ: «باشپاناھىمىز كەلدى!» دېگەندى. شۇنىڭغا قارىد -
 غاندا، گومىنداڭ راستىنلا كېلەمدۇ، نېمە؟ شياۋ جىنما قۇلىقىدا -
 نى دېرىزىگە تېخىمۇ بەكرەك ياقىتى، ئەمما ئۆيىدىن ھېچقانداق
 سادا چىقمىدى، تۇل خوتۇن ئۇخلاشقا تەرەددۇت قىلغان بولسا
 كېرەك، ئۆينىڭ چىرىغىنى ئۆچۈرۈۋەتتى. شياۋ جىنما بىردەم تۇ -
 رۇپ بېقىپ ئاندىن كەينىگە ياندى.

مومايىنىڭ ئەندىشىسى

قەرىمانلار قەبرىستانلىقىدىكى گۈللەرنى كىمنىڭ بۇزغاندا -
لىقى ئېنىقلانماي تۇرۇپلا، كەنتتە، جياڭ جېشى ئامېرىكىنىڭ
مىلتىقى، ئامېرىكىنىڭ زېنت تويى ۋە ئامېرىكىنىڭ ئايروپىلانى
بىلەن قوراللانغان نەچچە مىليون كىشىلىك قوشۇننى باشلاپ
كېلىپ، ئۈچ ئايدىلا كومپارتىيە بىلەن 8 - ئارمىيىنى بىتچىت
قىلارمىش، دېگەن پىتنە - ئىغۋالار پەيدا بولۇشقا باشلىدى.

كەنت رەھبەرلىكى يىغىن ئېچىپ، بۇ پىتنە - پاساتنى كىم -
نىڭ تارقاتقانلىقىنى سۈرۈشتۈرگەن بولسىمۇ، ھېچ نەتىجىسى
بولمىدى. شۇ تاپتا سۈنچىياۋاڭ كەنتىنىڭ ئەھۋالى ئىنتايىن مۇ -
رەككەپ، ۋاڭ داكۇي بىلەن بىر سەپتىكى جاھىللاردىن ئۈچ - تۆ -
تى بار ئىدى. ھازىر ۋاڭ داكۇي شۇجۇدا ئىدى. ئۇنى «يۇرت قايتۇ -
رۇۋېلىش ئەترىتى» نىڭ باشلىقى بوپتىمىش، دېگەن گەپلەرمۇ
ئەۋج ئېلىپ قېلىۋاتاتتى. بۇ گەپلەرنى جاھىللار ئارمىيىسىنىڭ
ئائىلىسىدىكىلەر تارقاتقان بولۇشى ئېھتىمالغا يېقىنراق ئىدى.

بۇغدايلارمۇ يىغىلىپ بولدى. بالىلارنىڭ مەكتەپكە بارىدىغان
ۋاقتى توشقاندى. شياۋ جىنيا سومكىسىنى ئېسىپ مەكتەپكە
بالدۇرلا ماڭدى. ئۇ ئېتىزلىقتىن كېسىپ ئۆتۈپ، مەكتەپ دەرۋازا -
زىسىدىن كىردى - دە، ھەيرانلىقتىن قېتىپلا قالدى: مەكتەپ
پۈتۈنلەي ۋەيران قىلىۋېتىلگەن، پارتا - ئورۇندۇقلار سۇندۇرۇل -